

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.21. Lacrymis cœpit, A lacrymis orditur satisfactionem dignioris operis: quam aquarum de Petra, de illis Deus locutus est lob, & aquis diluuij sunt conseruandæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

orare non præsumeret culpas suas agnosceret præ nimia confusione & pudore, quo pienebatur, considerans se coram illo Rege stare quem tam graviter offenderat. Perpende quæ nam fuerint huius femine peccata, quam paucorum opinio credit nunquam peccatum commisisse mortale, & quæ satis efficax habebat argumentum, quò crederet, ea sibi remissa: nihilominus ita erubescerebat adstant coram Deo, ut illi tormentum esset quale ipsa sibi persuadebat: Quid ergo de vobis iudicabimus?

Pudor est & confusio, videre vos impudicos, nec mirum: cum nec vestras agnoscat culpas, & quod pro ijs meriti sitis ut totus in vos mundus insurgat. Hæc est ita hæc est vera & suprema Magdalenæ verecundia, de qua nascebatur hoc, ut non timeret ab hominibus confundi: quocirca dactyla negligit, quæ sibi à Pharisæis præstebat imponenda murmuratoribus: qui namque in rei veritate coram Deo pro commisis erubescit delictis parum eum remoratur confusio pudorque coram hominibus: *Quia semetipsum graviter erubescere videtur, nihil habuit quod verecundaretur foris, sic Dni. Gregorius.*

XVII. Ex interiori pudore homines Magdalena non erubescat.

D. GREG. Hom. 33. in Evangelio.

D. EPHRA. Ser. in magnitudinem, & pulchritudinem illius mulieris honestam mulierem inmercediam.

D. AVG. Lib. 50. Ho. Ho. 23. Tom. 10.

Mulier illa quæ pectore suo cantrum genti quovis consumitur illum non erubescit ostendit. Chirurgo curandum: quam pernam, dolorem, & confusionem sentit in anima Magdalena? Hæc operatur, ut foris homines non erubescat: *Certe no (sic D. Ephraem Syrus) feruimus illius anima magnitudinem, & pulchritudinem illius mulieris honestam mulierem inmercediam. Pulchrum admirare Epithetum: peccatrice, honesta inmercediam. Optimè foret illa tua honestas si clarè confessario tuas aperites in honestas actiones, & illa prudentissima verecundia, non verecundari illas distinet, ut conuenit, aperire. Simili phrasè vitur Dni. Augustin. Quæ erat peccatrix, quæ sicuti piam impudentis sanctorum. Pia impudentia: hæc ea est quam habes (si falli sic liceat) quando remotis omnibus latius animæ tuæ detegis immunditias. Quid confessarium erubescis? Quid vulnera tua detegere verecundaris? hanc ego verecundiam optarem ne illa incurrerem. Signum est te parum illa sentire, parumque tibi adterre molestiam.*

§. 21. Lacrymis cepit. A lacrymis orditur satisfactio dignior operis quam aquarum de Petra, de illis Deus locutus est Job, & aqua diluuij sunt conferenda.

Incipit hæc ovis suum sequi pastorem, iuxta conditionem quam Dominus in ouibus suis prænotauit. Sequuntur me: Illum autem sequi sit per penitentiam: ut enim diximus hæc via eorum est, qui à via vitæ aberrarunt. Vera penitentia duas complectitur partes, dolorem & verecundiam de præterito, correctionem & operam satisfactionis in futurum. Hoc est (sic doctor moralis) quod Samuel Propheta quibusdam prædolor & scripsit primæ noie peccatoribus, de quibus ante fatissimus diximus, qui perterriti immissis à Deo fulminibus, conterriti, & fulgerris Prophetam accurrunt ab eo iudicandi, quid illis agendum esset, ut diuinam placarent iram, quibus hoc consilium: ut primo de præteritis colesant, & ad tergitum Domini confugiant: an hoc sufficit? nequaquam, sed addit: *Et seruite Domino in omni corde vestro: quia vero non sufficit conuersio peccatorum, ut peccatum non agat, consequenter adiunxit: seruite Domino in omni corde vestro. Hanc sententiam probauit D. Augustin. illa Salomon. exhortatione. Fils peccati non adijctam iterum, sed de pristinis deprecare, ut tibi dimittatur. Si sufficeret ad remedium peccatoris à peccatis abstinere, nihil aliud dixisset quam peccasti? à peccato deliste, nec alia si perdas: sed adiunxit (inquit D. August.) Et de pristinis deprecare. Ut illa tibi Deus ignoscat. Sub nomine de recationis omnes intelligit actus penitentia. Abstine à peccatis in futurum & de præteritis age penitentiam.*

I. Dicitur per penitentiam: ut enim diximus hæc via eorum est, qui à via vitæ aberrarunt. Vera penitentia duas complectitur partes, dolorem & verecundiam de præterito, correctionem & operam satisfactionis in futurum. Hoc est (sic doctor moralis) quod Samuel Propheta quibusdam prædolor & scripsit primæ noie peccatoribus, de quibus ante fatissimus diximus, qui perterriti immissis à Deo fulminibus, conterriti, & fulgerris Prophetam accurrunt ab eo iudicandi, quid illis agendum esset, ut diuinam placarent iram, quibus hoc consilium: ut primo de præteritis colesant, & ad tergitum Domini confugiant: an hoc sufficit? nequaquam, sed addit: *Et seruite Domino in omni corde vestro: quia vero non sufficit conuersio peccatorum, ut peccatum non agat, consequenter adiunxit: seruite Domino in omni corde vestro. Hanc sententiam probauit D. Augustin. illa Salomon. exhortatione. Fils peccati non adijctam iterum, sed de pristinis deprecare, ut tibi dimittatur. Si sufficeret ad remedium peccatoris à peccatis abstinere, nihil aliud dixisset quam peccasti? à peccato deliste, nec alia si perdas: sed adiunxit (inquit D. August.) Et de pristinis deprecare. Ut illa tibi Deus ignoscat. Sub nomine de recationis omnes intelligit actus penitentia. Abstine à peccatis in futurum & de præteritis age penitentiam.*

Hæc duo vera complectitur nostra penitentia. Primum, ex integro & perfectè viam deserendo peccati. Etenim primo recurtit ad Deum tora pudore confusa ut diximus. Nunc, secundum aggredimur: Opera enim profect satisfactoria omnia eius consecrans obsequio, quibus ante enim offenderat, atque ve medium assumentis penitentia, quidquid medium fuerat ei peccatorum: Oculos auertit, capillos, os, manus, vnguenta, corpus & animam: Quia verò multa sunt in singulis attendenda, ea singillatim enumerat Evangelista. Primum nobis ostendit oculos, utique in vultu ceteris eminentiores, & eos qui fontes fuerant profui lacrimarum, illis merito comparandi. de quibus Diuus Petrus: *Habentes 2. Petr. 2. oculos 14.*

II. Confiteantur in Magdalena.

III. *oculos plenos adulterij*; in fontes mutat lacrymarum adeo copiosos ut verè dicere licent: *Lacrymis capiti rigare pedes eius*. Incipit hic opus de Petra renouari in Magdalenâ.

Pf. 77. 15.
Pf. 114. 4.
Pf. 106. 33.
Pf. 113. 8.
Sap. 12. 4.

Inter illa caput exulit ut pumicium, quod in Petra Oreb durissima operatus est, illam in fontes commutans aquarum vberimos: etenim ea de causa Dau d Dei magnalia decantans illud ceteris præferit non semel sed bis, ter, imo quater: *Qui conuertit petram in signa aquarum*; *Qui conuertit petram in fontes aquarum*. Vult autem spiritus Dei ut opus illud expendatur: idcirco namque cetero describit Petra quæ rates. Nunc illam vocat altissimam: *Sisterunt & innocuerunt in data est illis aqua de Petra altissima*. Opinantur nonnulli significari Petram fuisse magnam & eminentem, altiori loco omnibus conspicuam. Hanc enim totius populi oculi etiam se conspiciabant. Modo vocat illam durissimam: *Respiciens stris de lapido duro*. Et iterum: *Qui eduxit riuos de Petra durissima*. Insuper aduertit D. Hieronymus nobis per hoc significari petram fuisse durissimam: unde sic ipse transfert: *Silicem in fontes aquarum*. Erat igitur petra ter maxima, omnibus conspicua, & tantæ duritiæ, ut magis congrua videretur, ut percussa scintillas ignis emitteret quàm torrentes aquarum. Nihilominus percussa vel semel virgâ illa mirabili, gurgites aquarum effudit adeo copiosos ut dicere liceret ex ea aquarum flumina profuxisse: celebrat hoc prodigium ipse Dauid: *Interrupsit Petram in eremo, &c. & eduxit aquam de Petra, & eduxit tanquam flumina aquas*.

Isid. 8. 15.

Dicit. 8. 15.

Pf. 77. 15.

Genbrat. 1. 1. 38.

1. 8. 38.

Tract. 1. 1. 38.

2. Cor. 10. 4.

Pf. 4. 43.

Genibrardus Arch. episcopus hæc verba ponderans opinatur ex Petra fluium profuxisse adeo abundantem, ut per quatuor millia a destueret, id est à monte Horeb vsque Rasdim, quod vitique tanto populo erat necessarium, cuius numerus præter sexcenta milia virorum ad bella promptissimorum, infinitus erat puerorum, feminarum, mulierum, gregum & armentorum. Nec hoc adeo multum est quandoquidem indicet D. Ambrosius flumen hoc aquarum secutum fuisse populum quocumque proficisceretur. Imo D. Chrysostomus credit quod ipsa Petra in fontem murata consecuta fuerit tantam populi multitudinem: pro cuius confirmatione verba profert Apostoli: *Consequente eos petra, quinimo opinantur alij plures ex illa profuxissimulos*: Hoc enim cant Dauid: *Eduxit tanquam flumina aquas: & iterum: dirupsit Petram & fluxerunt aqua, abierunt in speco flumina. Ma-*

gnum est hoc indubiè miraculum, & quod ceteris præferri mereatur quæ Deus tunc temporis operatus est: ceterum excellentius multo quod per illud significare voluit in eci, quod hodie in hac muliere operatur: nam idcirco à nobis postulat ut in eam, utpote petram ab omnibus cognitam, oculos mentemque conijciamus: *Petra altissima*, omnium conspectui patentissima, cognita ut dura & in peccatis suis obfirmata: *Petra durissima. Et ecce mulier quæ erant in ciuitate peccatrix*: Virgâ etenim percussa illa Domini diuina & efficiaci, qui quodlibet, quo modolibet, & vbi libet operabatur, committitur in fontes imo in riuos adeo abundantes, ut terram illam sanctissimam pedum se licet, possint rigare Saluatoris: *Lacrymis capiti rigare pedes eius*. Cæpit, inquit, quia sicut verus illa Petra non cessabat aquas populo ministrare sitienti, sic nec hæc lacrymas pedibus Saluatoris effundere, quo tempore vita fuit illi superstes ut postmodum dicemus.

Magnum prodigium, quod ut opinor Deus patientissimo Iob proposuit, nam finem doloribus illis impositurus, & ex illis lucrum illi & magnam collatus utilitatem: nouitiam illi infudit arcanorum Dei, operumque emineatium, quæ facturus esset factus homo: hæc etenim erat, quæ sanctissimam illi Patriarchæ tantæ oremi desiderabant sibi à Deo communicari, & eorum se posse promissis exhilarari. Exponit illa ipsi quibusdam auguribus quibus intellectus illius non patum reciearetur, nos ter autem exerceret, & hoc arbutor esse secundum Sanctorum doctrinam, quod dicere voluit nec haret in ipso nudo naturalium effectuum cortice, sicut quidam literales nimis intendunt: etenim arcta nimis esset hæc scientia, & si de illis intelligi deberet, multa laus proponit illi Deus: velut inexplicabilia, quæ si in esse tantum naturali considerentur, sunt clarissima etiam homini vulgari & idiota: velut quænam sit origo & via lucis, formatio nubium, & pluuarum. Dicit igitur illi: *Namquid eleuabis in nebula vocem tuam & impetus aquarum operiet te?* Numquid tibi vires sunt ut oriente inde nube spissa quadâ & obscura, illi verbis impetes & fontem efficias aquarum adeo copiosum, ut te ipsum contegant: hoc quod tu agere mirum vales, efficiam ego: vocem etenim dabo secretam & taciturnam in nube obscura & condensa, efficiamque ut super me rabido impetu torrentes depluant aquarum: *Impetus aquarum*, quodnam est hoc insolitum paradoxum? Exponit quod homo fa-

61. IV. Propositur hoc ænigma à Domino Iob Allegorice.

Iob 38. 34.

V u u u 3. Aug.

ctus in peccatoribus est operatus, & ni fallat, porissimum loquitur de casu hodierno. Erat mulier hæc nubes obscura & tenebrosa. Obscura per peccatum, prodiga famæ, passa iacturam nedum claritatis & diuinæ gratiæ, qua coelitus fieret illustis sed etiam illius quæ dabat ei generis nobilitas, & qua etiam in teris magnificeret ab omnibus.

V. *Erat in ciuitate peccatrix.* Attollit Dominus vocem suam diuinam & efficacem, quam licet parum intellexerint aures corporis, tam potenter tamen & viuaciter in sonuit in intimis cordis ipsius visceribus, vt confestim illam conuertet in fontes pluiarum copiosissimos quibus operuit & rigauit pedes Redemptoris: *Impetius aquarum operiet te.* Hic primo consideranda est vis doloris quæ lacrymas illas excitauit: nõ enim guttatim effluerunt, sed impetu vehementi, velut efficaciter expulsiæ magna doloris vi, quo cor illi premebatur: non effluebant, velut de sublimatorio guttatim sed vberim & abundanter pleno gurgite, nec minori impetu quàm aque prodierunt de Petra mirabilis illa vitæ pete. Ita Depromebat illas foras doloris acerbitas & ardens ignis intus accensus, non minori violentia quàm ignis in interiori tormenti bellici accensus glaudem æneam tanta explosit violentia, vt qui eam timeat sciamus esse neminem. Poterat equidem Phariseus obmurmurare, poterant & conuicia iudicare, tales tantæque lacrymas tali conuenire haudquaquam occasione, & proposito repugnare coniugio: nam illas cohibere non valeat illa, quæ intra se continet, qui illas fortiori impetu foras propellit, sicutque velut sagittæ quas arcus de visceribus eius emittit manu treclæ potentiori, quia dolor comprimit atque de illis effari licet: *Sicut sagitta in manu potentis, ita filij excussorum.*

Aduertamus secundò: harum rationem lacrymarum: omnes enim super Christum effunduntur, ita vt dicat, quod illis operietur: *Operiet te.* Per hoc abundantiam declarat lacrymarum, sicut Euangelista dicendo: *Cœpit rigare se.* Sed alius aperitur nobis mysterium: nempe perfectæ veritatis illas fuisse contritionis: Hoc enim est cadere super Christum, illum vt suæ vitæ intueri, in ipso sistere, lacrymæ effusæ ex mero dolore quod Deum offenderit, talem Dominum, talem Patrem, amicum talem, quia eius exciderit gratiã, & amicitia sit passa naufragium. Multis sua deplorant peccata, quidam ex eo quod illis infortunium aliquod, vel damnum acciderit: alij quia se propter illa vident damnatos, alij quia

honoris d. timentum incurserunt: alij quia nominis sui iacturam passi sunt. Alij ob sibi peccata inferni conquiritas: alij ob ius æternæ gloriæ, quod norunt sibi perisse.

Benæ sunt illæ lacrymæ, & ex quacumque ratione crimina lugeas commissa, nemo te reprehendit. Quandoquidem ex illis omnibus deplorati mereantur: porro lacrymæ lelectæ & pretiosæ, illæ sunt quæ super Deum cadunt & putæ effunduntur ob tam gravem commissam à te malitiã, ob nempe tantum contemptum Dominum tanto super omnia cultu venerandum, amore diligendum, & obedientiã cognoscendum. Hoc docet Theologia definiens contritionem: *Dolor est de peccatis propter Deum summè dilectum,* hoc illud est opus omnipotentis brachio Dei proprium eiusque virtus consecratum, quibus ita cor percutit, vt licet homo ipse lacrymas fundat, tamè virtute diuina adiutus & roboratus. Idcirco se Deus Patrem agnominat pluuiarum lob locutus: *Quis est pluuia pater aut quis generis stillarum?* Quis pluuia in nubibus producit, illas velut spongas exprimens in media regione aeris? Ita lacrymas hæc pater generat cor illius dolore viuo comprimens & efficaci. Ex his collige nõ quilibet lacrymas efficaces esse & eluendis peccatis sufficientes, sed illas tantum quæ de corde procedunt viuo dolore compresso, moto & excitato fauore omnipotentis Dei brachij supernaturalis.

Deleturus olim Deus peccata mundi, & tantam lauaturus immunitatem, quæ hõtebat, ait Moyses: *Rupti sunt omnes fontes abyssis magnæ & Gen. 7. 11. cataraclæ cæli apertæ sunt.* Quid per hoc significat respondet nosse Caictanus: *Ab inferioribus*

& superioribus descendentur cause inmensarum aquarum. Fontes etenim & riu de terra scaturientes & de mari profluentes tanto impetu alueum superatunt: ipsaque transcenderunt, vt vias quibus decurrebant per se egerint: similiter cæli cataraclæ dissolutæ sunt, ita vt omnia repagula, quibus impetus earum suspendebatur, soluerentur: unde tam immentia aquarum in copia constituit, vt omne vitæ in mundo potuerint absorbere, & arcam ad subl. moera atollere: *Arca ferebatur super quas Consumptaque est omnis caro, qua monebatur super terram.* Aquæ necessariæ sunt ecclésiæ & terrestres: illæ conueniant in vnum omnem carnem quæ viuit consumpturæ, & arcam in sublime eleuaturæ. Ad multorum demerionem peccatorum aquæ requiruntur lacrymarum sterisque abundantes. Quam illæ de terra & de cælo.

Dehe.

VI. Lacrymæ effusæ propter Christum.

Allegoria de aquis inferioribus VII. de aquis superioribus VII.

VIII.
Qualis esse
debeat
contritio.

Deflere debes & ingemiscere, dolorem pariter excitare. Sed hinc comitari debet locumque tenere primum cœli auxilium cor tuum mouens efficaciter. Non sufficiunt aquæ de terra, illæ, inquam, quas tuis solis effundis viribus, nec illæ quibus terrenam deploras iacturam, dâmia defles tuis tibi conquisita sceleribus: non solum temporales, sed æternæ (licet illæ bonæ sint & ad plures earum diuinæ concurrat fauor gratiæ) requiruntur aquæ de cœlo, lacrymæ quæ procedunt ex auxilio diuinæ gratiæ efficaci quæ cor mouet, illudque dolore comprimit amatori. Idcirco quantumuis flagitia tua plangas, certo sciri non potes vtrum his aquis illa demeris: quia ignoras vtrum illæ procedant de cœlo, de auxilio efficaci diuinæ clementiæ, vtrum Deus fuerit, qui cor tuum primario commouerit. Quæ tales sunt, quæ de cœlo terraque profluunt, de te & de Deo, quas Deus tamquam plumarum Pater in nubibus cordis tui generat, quæ in eo sistunt, id est quæ propter eum summè dilectum & per peccata offensum effunduntur, illæ inquam peccata demergunt, & arcem animæ attollunt vt sedem sypat, super altissima cacumina montium. Tales assero fuisse huius peccatrici lacrymæ, quæ Deum operiunt, omnesque super eum effunduntur, omnia peccata submerferunt, & eam vsque ad altitudinem extulerunt Seraphinorum, quæ amor incendit flagrantissimus: *Dilexit multum.*

§. 22. Lacrymis cœpit. Oculorum lacryma cordis resistitur dolorem, sicut Magdalena similis pellicano, nyctioraci, & passeri solitario.

107. 63

12. 9. 12.
vsque 49.

VT primum principium materiæ de penitentia statuunt Theologi dolorem cordisque tristitiam. Hanc nostra penitens ostendit tam magnam, quam lacrymæ sunt, quas effundit vehementes & abundantes. D. Thomas anatomiam quendam componit animæ, singillatim omnes eius distinguens affectus & passiones admirabili vtriusque Philosophiæ discursu, naturalis & diuinæ, cuiusque declarans naturam, proprios assignat effectus, quos in ipsa operatur. Hic illam acuit, alter reprimat, hic animat, alter deiecit. Hic gaudium, alter adfert molestiam: & particulariter duos attendit affectus, aheritatem siue gaudium, & tristitiam siue dolorem. Vt etenim sunt inter se contraria, contrarios etiam sortiuntur effectus, Gaudium & ala-

critas cor dilatant, quod à tristitia comprimitur. Hinc aliqui præ nimio gaudio moriuntur, sed Gaudium multo plures dolor occidit & tristitia: quia si cor dilatatur alacritas cor dilatat, sapius ita extenditur ut quod per illam vt dirumpatur: sed sicut tristitia cor dolor comprimitur, per hanc vitales præfocantur spiritus stringitur & vita terminatur: *A tristitia festinat mors Eccl. 38. 19* ait Salomon. Idcirco D. Gregorius Nyssenus Ser. de illam vocat mortis effectricem. Itaque dicit D. Beatus doctor Angelicus proprium est dolori & tristitiæ animibus, coangustare cor, quam D. Gregorius Nyssenus & D. Damascenus esse dixerunt: *Aggravatio. 12. 9. 3. ar. 1.*

Ex prædictis sequitur indicium cordis tristitiæ & doloris esse lacrymas oculorum. Habes in Vnde lacrymæ tuæ spogiam aquâ plenam imo totam imo lacrymæ mensam: optimum argumētum est illam à te dolorem nequaquam comprimi si nec gutta elabatur: etenim quando firmiter illa constringis aqua pleno stantur, gurgite profluit, nec aliquid magis euidenter ostendit te illa constringere quam aqua quam ex se emittit. Multum in torculari ex vuis profluit: si nec guttam quidem a uentis effluentem, liquido tibi constat illas pedibus non conculcari, & premi torculari: quanto namque fortius illas torcularis pondus comprimit seu alius cochleis atterit tanto celerius effluit & abundantius, dolor & tristitia coarctant & comprimunt cor quasi effectu sibi proprio, vnde profluunt lacrymæ. Quæcui si scire desideres num dolore & tristitia cor constringatur, lacrymas accende proflicentes: tanto enim hæc profluunt vberius, quanto cor fortius dolore constringitur.

III.
Similitudo.

Quam vberes effudit Iacob lacrymas quando mortem intellexit Ioseph sibi charissimi? tanta fuit earum copia, vt viderem illius filij modum non intuerent, quod illas cohærent, licet plurimos adhibuerint, sed omnes hoc responso repperit: lacrymæ meæ in sepulchro finiuntur, illas mihi mors absterget cum ad funus vsque cor mihi sit dolor & penaque constringendum: *Noluit consolationem accipere, sed ait: descendam ad Gen. 47. 35* filium meum lugens infernum. Quam abundantes illæ fuerunt velut de fonte impetuoso, quas Anna Mater Tobia effudit: ob nimiam moram quam filius trahebat in itinere, & quia eum credebatur mortuum? illas appellat Spiritus S. irremediabiles: *Fleuit irremediabilibus lacrymis, Tob. 10. 4.* Eo modo quod multi cursus exhiberi non potest, quo tempore vis illa torcularis perseuerat, quâ comprimuntur vix & coarctantur. Quis explicet vberes pijssimæ Mariæ Samuelis, Annæ lacrymas, quando dolore afflicta nimio

ob il-